

2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. (дата звернення: 12.04.2019).

3. Матеріали до регіональних Консультацій з адаптації 17 Цілей Сталого Розвитку в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/3918-materialy-do-rehionalnykh-konsultatsii-z-adaptatsii-17-tsilei-staloho-rozvytku-v-ukraini>. (дата звернення: 10.04.2019).

4. Рамкова програма партнерства між Урядом України та ООН на 2018-2022 роки. URL: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-ta-zvity/un-in-ukraine-publications/4249-ramkova-prohrama-partnerstva-mizh-uriadom-ukrainy-ta-oon-na-2018-2022-roky/>. (дата звернення: 12.04.2019).

5. Meadows Donella H., Randers J., Dennis L. The Limits to Growth (Updated). The 30-year Update by Meadows, *Earthscan*. 2004. 362 p.

6. 17 Goals to Transform Our World. URL: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/>. (дата звернення: 12.04.2019).

7. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. URL: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>. (дата звернення: 12.04.2019).

УДК 330.143.2:637.1

САТИР Л. М., д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВОВК Л. А., викладач економічних дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛАНЦЮГІВ СТВОРЕННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

З'ясовані сучасні тенденції розвитку ринку молока та молочних продуктів та особливості економічної поведінки його суб'єктів-виробників молока, переробників молочної сировини та роздрібних торговців молочною продукцією. Досліджено ланцюгу створення доданої вартості молочної продукції переробними підприємствами.

Ключові слова: агропродовольчий ланцюг, додана вартість, інновації, молочна продукція, стратегія.

Успішний розвиток суб'єктів агропродовольчої діяльності неможливий без формування ефективних ланцюгів доданої вартості виробленої продукції. Зокрема, у ньому прихований потенціал нарощування рентабельності господарської діяльності виробників, переробників та роздрібних торговців на ринку молока та молочних продуктів.

На сучасному етапі додану вартість молочної продукції формують такі характеристики, як співвідношення «вища якість – нижча собівартість», споживчі цінності здоров'я та благополуччя, екологічність та глибина переробки молочної сировини, рівень раціонального та інноваційного використання ресурсів у ланцюгу створення доданої вартості, а також енергоефективність виробництва молочної продукції. Тобто, чим глибший рівень переробки молочної сировини, тим вища її додана вартість для кінцевого споживача та вища рентабельність молочної продукції для виробника.

Минулий 2018 рік продовжив процеси турбулентності на ринку молочної продукції. Загальний негативний тренд виробництва молока у світі, а отже, створення доданої вартості на рівні виробників молока, був спричинений торговими війнами між США та Китаєм, примхами погоди у всьому світі, а також скасуванням квот на виробництво молока в країнах Європейського Союзу. Водночас, світове споживання молочної продукції зберігає позитивний тренд через постійний приріст чисельності міського населення та покращення його добробуту, а також моду на здорове харчування. За прогнозами аналітиків компанії Deloitte, зростання споживчого попиту на молоко буде на рівні 2,5% станом на 2020 рік [2].

Якщо донедавна в ланцюгу створення доданої вартості молочної продукції безпосередні виробники були зацікавлені в реалізації незбираного молока великими партіями, то сьогодні відбувається їх співпраця з роздрібними торговцями та споживачами для адаптації молочних продуктів до цільової аудиторії та їх популяризації з метою оптимізації ланцюгів створення доданої вартості й отримання додаткових прибутків від молочної продукції, в тому числі для потреб фармацевтики та косметології. Окрім того, тенденціями розвитку ланцюгів створення доданої вартості молочної продукції є процеси автоматизації виробництва молока: використовуються високотехнологічні доїльні апарати, обладнання для годування, системи моніторингу за здоров'ям великої рогатої худоби та охолодження молока, які дозволяють здійснювати контроль процесів виробництва молока в режимі реального часу [1]. Через волатильність цін у ланцюзі створення доданої вартості молочної продукції першочерговою стає стратегія оптимізації затрат (в першу чергу – витрат на годування великої рогатої худоби) замість стратегії масштабування, що передбачає розширення виробництва молочної сировини. Наприклад, щоб задовольнити споживчі потреби населення країн, що розвиваються, у поживному продукті харчування з можливістю подальшої переробки, низькою собівартістю та тривалим терміном зберігання, виникла пропозиція сухого молочного порошку з вмістом рослинного жиру – замітника сухого збираного молока. Окрім того, внаслідок тиску органів регулювання, неприбуткових організацій та споживачів молочної продукції виробники та переробники керуються цільовими показниками викиду вуглекислого газу та утилізації харчових відходів, а також впроваджують технології зеленої енергетики з дотриманням агроекологічних вимог [4]. В ланцюгу створення доданої вартості молочної продукції переробниками враховується попит на органічні молочні продукти без вмісту ГМО, а також на рослинні аналоги питного молока тваринного походження – напої на основі кокосового, мигдалевого, соєвого, рисового молока [3]. З метою вирішення проблем формування ланцюга доданої вартості молочної продукції з урахуванням споживчих переваг місцевих молочних продуктів та турботи про довкілля, переробниками використовується технологія Blockchain, яка дозволяє відстежувати рух молочної продукції від місця її походження до доставки кінцевому споживачеві. Переробники та роздрібні торговці розвивають персоналізовані пропозиції молочної продукції, оскільки її споживачі все

частіше очікують на пропозиції, розроблені під їхні критерії. Так, зростання добробуту кінцевих споживачів молочної продукції дозволяє звертати більше уваги на здоров'я та умови утримання поголів'я молочних корів. Також через зростання соціальної значущості підтримки місцевої економіки роздрібні торговці пропонують передусім місцеві молочні продукти. Окрім того, розвиток мобільної та он-лайн торгівлі молочною продукцією зумовлений очікуваннями споживачів щодо можливостей здійснювати покупки в будь-який час та в будь-якому місці, а зростання кількості невеликих крамниць у форматі «поблизу дому» зумовило необхідність оперативного поповнення їх товарних запасів [4].

Отже, сучасними тенденціями розвитку ланцюгів створення доданої вартості молочної продукції є втілення стратегій автоматизації й екологізації її виробництва, адаптації суб'єктів ринку молока та молочних продуктів до нового типу споживача, розвитку багатоканальної торгівлі, а також впровадження високотехнологічних інновацій для максимізації прибутку від пропозиції молочної продукції з високою доданою вартістю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Автоматизовані корівники : як працюють доїльні апарати зі штучним інтелектом. URL: <https://news.agro-center.com.ua/agri-machinery/avtomatizovani-korivniki-jak-pracjujut-doilni-aparati-zi-shtuchnim-intelektom-foto.html#.XLbta-j7SM8> (дата звернення: 17.04.2019).
2. Аграрний 2018-й: ключові молочні тренди. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/agrarnij-2018-j-klucovi-molocni-trendi> (дата звернення: 10.05.2019).
3. Як розвивається ринок рослинних аналогів молока? URL: <http://milkua.info/uk/post/ak-rozvivaetsa-rinok-roslinnih-analogiv-moloka> (дата звернення: 17.04.2019).
4. Обзор рынка сельского хозяйства – 2018. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ru/Documents/research-center/obzor-rynka-selskogo-hozyajstva-milk.pdf> (дата обращения: 17.04.2019).

УДК 005.334:502.1

ЗАДОРОЖНА Р.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний економічний університет

ЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ В СИСТЕМІ ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ

Розглянуто основні види глобальних ризиків та особливості екологічних загроз. Охарактеризовано тенденції складу ТОП-5 ризиків за ймовірністю настання та за силою впливу. Окреслено негативні наслідки зменшення біологічного різноманіття на макрорівні та на рівні окремих індивідів. Актуалізовано потребу консолідації зусиль світової спільноти задля реагування на екологічні загрози.

Ключові слова: екологічні ризики, екстремальні погодні умови, стихійні лиха, втрата біорізноманіття, глобальний звіт про ризики, індекс живої планети.